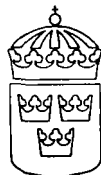

Bostadsutskottets betänkande

1988/89: BoU9

Godtagande av byggprodukter som godkänts
i annat nordiskt land (prop. 1988/89: 139)

1988/89
BoU9

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (PBL). Det tillstyrkta förslaget innebär att byggnadsnämnderna vid sin granskning enligt bestämmelserna i PBL skall godta byggprodukter som godkänts av ett behörigt organ i något annat nordiskt land på samma sätt som produkter vilka frivilligt typgodkänts eller tillverkningskontrollerats i Sverige. Skyldigheten skall gälla intill utgången av år 1991.

Utskottet avstyrker motioner (fp) och (c) med invändningar mot lagförslaget beträffande lagens giltighetstid och vissa andra yrkanden.

Till betänkandet har fogats sex reservationer och tre särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1988/89: 139 föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987: 10).

Motionerna

I betänkandet behandlas följande med anledning av propositionen väckta motioner:

1988/89:Bo12 av Erling Bager m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av samordning med EG,
2. att riksdagen avslår den föreslagna tidsbegränsningen till 1991.

1988/89:Bo13 av Agne Hansson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen med anledning av vad som anförts i prop. 1988/89: 139 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sambanden mellan bostadspolitikens inriktning, byggmarknadens struktur och prisutvecklingen på byggmaterialmarknaden,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av fri konkurrens och ökad flexibilitet inom byggmaterialmarknaden samt hos regeringen begär förslag till åtgärder i syfte

att dämpa kostnadsutvecklingen inom byggbranschen i enlighet med vad 1988/89:BoU9
som anförs i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om vikten av att miljö- och kvalitetsaspekter inte eftersätts vid ett frisläppande av importen av byggmaterial som godkänts i annat nordiskt land i enlighet med vad som anförs i motionen,

6. att riksdagen hos regeringen begär en redovisning av vilka effekter ett frisläppande av importen av byggprodukter från andra nordiska länder får för prisutveckling och kvalitet på byggmaterialmarknaden i enlighet med vad som anförs i motionen,

7. att riksdagen med avslag på prop. 1988/89: 139 i denna del föreskriver att skyldigheten för byggnadsnämnderna att godta byggprodukter som importeras från annat nordiskt land skall gälla intill utgången av år 1990 och att i prop. 1988/89: 139 förslagen lydelse av 8 kap. 29 a § i plan- och bygglagen ändras i enlighet härmed.

Yrkandena 4 och 5 i motion 1988/89:Bo13 (c) kommer utskottet att behandla hösten 1989.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att byggnadsnämnderna vid granskning enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen (1987: 10), PBL, skall godta byggprodukter som godkänts av ett behörigt organ i något annat nordiskt land på samma sätt som produkter vilka frivilligt typgodkänts eller tillverkningskontrollerats i Sverige. Skyldigheten föreslås gälla intill utgången av år 1991.

Förslaget läggs fram mot bakgrund av den överhettade byggmarknad som för närvarande råder i Sverige och som bl. a. innebär att det råder brist på byggprodukter. Med förslaget avses importen av byggmaterial att främjas.

I propositionen lämnas en redovisning av det internationella harmoniseringsarbetet vad gäller kraven på olika byggprodukter. Sverige verkar i olika internationella sammanhang för att undanröja hinder för handel inom byggsektorn. Detta sker bl. a. i FN:s och EFTA:s regi. I de nordiska länderna har ett samarbete mellan byggmyndigheterna pågått sedan mitten av 1950-talet i syfte att samordna de olika ländernas byggbestämmelser. Arbetet bedrivs inom ramen för Nordiska kommittén för byggbestämmelser (NKB), som numera är inordnad som ett organ under Nordiska ministerrådet. Nordiska ministerrådet beslutade år 1983 om riktlinjer för ömsesidigt accepterande av centralt godkända byggprodukter innebärande att en produkt som är typgodkänd i ett av de nordiska länderna kan typgodkännas i de övriga länderna genom ett enkelt registerförfarande. NKB har i anslutning här till utarbetat produktregler för ett tjugotal produktslag.

Enligt den redovisning av prisutvecklingen på byggmaterial m. m. som lämnas i propositionen kännetecknas den svenska byggmarknaden av en högt uppdriven efterfrågan, fullt kapacitetsutnyttjande och en uttalad brist

på produktionsresurser. Produktionskostnaderna för bostadshus har ökat betydligt mer än konsumentpriserna under de två senaste åren. I en promemoria som statens pris- och konkurrensverk (SPK) överlämnat till regeringen i december 1988 beskrivs utvecklingen av byggkostnader och byggmaterialpriser under åren 1987 och 1988. Enligt SPK har många byggmaterialtillverkare genomfört prishöjningar som överstiger vad som motiveras av deras kostnader. Detta anses ha möjliggjorts genom den kapacitetsbrist som föreligger inom vissa branscher.

En förutsättning för att olika material och produkter skall kunna användas i det svenska byggandet är att de uppfyller de grundläggande kraven i PBL. Sammanfattningsvis kan bestämmelserna om tillsyn och kontroll enligt PBL sägas vila på principen att byggherren har huvudansvaret för att byggbestämmelserna iakttas. Vid bygglovspliktiga arbeten prövar dessutom byggnadsnämnderna om de tilltänkta åtgärderna kan antas uppfylla de krav på byggnaders egenskaper som ställs i 3 kap. PBL. Enligt 8 kap. 29 § andra stycket PBL skall byggnadsnämnderna godta typgodkända eller tillverkningskontrollerade material m. m. i de avseenden typgodkännandet eller tillverkningskontrollen gäller. Ett typgodkännande kan vara frivilligt eller obligatoriskt (16 kap. 2 § PBL). Typgodkännande får meddelas av den myndighet som regeringen bestämmer. Enligt plan- och byggförordningen (1987: 383) prövar plan- och bostadsverket frågor om frivilligt typgodkännande och tillverkningskontroll. Möjligheten för regeringen att ställa krav på obligatoriskt typgodkännande har ännu inte utnyttjats.

Enligt propositionen är utbudet av byggmaterial och komponenter på den svenska marknaden för närvarande inte tillräckligt för att efterfrågan skall kunna tillgodoses utan störningar i form av väntetider eller ökande priser. Av detta skäl föreslås åtgärder som främjar importen av likvärdiga produkter. Det långvariga nordiska samarbetet på byggbestämmelseområdet har enligt propositionen inneburit att byggbestämmelserna i de nordiska länderna i allt väsentligt bygger på en likartad uppfattning om vilka egenskaper som är väsentliga och vilka funktioner som måste säkerställas. Denna samsyn har medfört att en produkt som är godkänd i ett nordiskt land i allmänhet i allt väsentligt också svarar mot de krav som ställs i de andra nordiska länderna. Någon generell verkan tillerkänns dock normalt inte ett sådant godkännande här i landet utan godtagandefrågan blir beroende av de enskilda byggnadsnämndernas prövning.

I avvaktan på att de av Nordiska ministerrådet fastställda riktlinjerna för ömsesidigt accepterande av centralt godkända byggprodukter ges vidgad praktisk tillämpning föreslås vissa ensidiga svenska åtgärder genomföras. Åtgärderna tidsbegränsas och avser tiden t.o.m. år 1991. Under denna tid föreslås byggprodukter, som har godkänts av ett behörigt organ i ett annat nordiskt land, vid bygglovsprövningen likställas med produkter som frivilligt typgodkänts eller tillverkningskontrollerats i Sverige.

Den förordade ordningen föreslås åstadkommas genom att det i anslutning till bestämmelserna om typgodkännande m. m. i 8 kap. 29 § PBL införs en ny paragraf som reglerar godtagande av byggprodukter som godkänts i andra länder. Förslaget till denna nya paragraf, 29 a §, är bilagt propositionen och föreslås träda i kraft den 1 juli 1989. Enligt förslaget

ankommer det på regeringen att bestämma vilka nordiska organ vars godkännanden skall godtas av byggnadsnämnderna. Vid krav enligt PBL på obligatoriskt typgodkännande skall dock inte godkännanden från dessa organ kunna ersätta godkännande från utsett svenskt organ. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer föreslås dessutom få meddela föreskrifter om avvikelse från bestämmelsen om likställdhet för godkännande från nordiska organ. Avvikelse skall få föreskrivas i fråga om sådana produkter som inte kan antas uppfylla kraven i PBL till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa och för en lämplig utformning av byggnader och andra anläggningar.

Utskottet

Inledning

Bostadsutskottet har under de senaste åren vid flera tillfällen uttryckt sin oro över de stigande kostnaderna inom bostadsbyggandet. Den redovisning av prisutvecklingen på byggmaterial m. m. som ges i propositionen understryker allvaret i den rådande situationen med kraftigt ökande byggnadskostnader. Kostnadsökningarna torde ha flera orsaker. Enligt den redovisning som SPK överlämnat till regeringen är prishöjningarna på byggmaterial en av de faktorer som bidragit till utvecklingen. Prishöjningarna på byggprodukter under de senaste åren har enligt redovisningen överstigit vad som kan motiveras av företagens kostnader. Bakgrunden är den kapacitetsbrist som föreligger inom vissa branscher. Förutom prishöjningar har detta lett till att leveranstiderna kraftigt har förlängts.

Enligt vad som redovisas i propositionen råder inom Norden i dag en betydande samsyn vad gäller de grundläggande krav som bör ställas på byggnader. Detta innebär i allmänhet att en produkt som är godkänd i ett nordiskt land i allt väsentligt också svarar mot de krav som ställs i de andra nordiska länderna. Det är således mot bakgrund av dels den bristande kapaciteten hos den svenska byggmaterialindustrin, dels den överensstämmelse som finns mellan kraven på byggprodukter i de nordiska länderna som förslaget om godtagande av byggprodukter som godkänts i annat nordiskt land bör ses.

Två motioner har avgivits med anledning av propositionen. Vad gäller det upprättade lagförslaget riktas i dessa motioner invändningar endast avseende tidsbegränsningen av de föreslagna bestämmelserna till utgången av år 1991. Övriga yrkanden i motionerna avser olika tillkännagivanden m. m. med anledning av den avgivna propositionen. Bostadsutskottet inleder sina överväganden med att behandla frågan om det upprättade lagförslaget samt frågor med direkt anknytning till detta.

Lagförslaget

I propositionen föreslås att byggnadsnämnderna skall godta byggprodukter som godkänts av ett behörigt organ i något annat nordiskt land på samma

sätt som produkter vilka frivilligt typgodkänts eller tillverkningskontrollerats i Sverige. Undantag från denna regel föreslås få föreskrivas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer för produkter som inte kan antas uppfylla kraven i PBL till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa och för en lämplig utformning av byggnader och andra anläggningar. *Lagförslaget* har i denna del inte mött genmäle i motionerna. Enligt bostadsutskottets mening bidrar de föreslagna reglerna till ett större utbud av byggmaterial på den svenska bostadsbyggnadsmarknaden. Detta bör i sin tur verka dämpande på prisstegringarna på byggprodukter och förhindra onödiga dröjsmål i bostadsproduktionen på grund av långa leveranstider. De rådande förhållandena på den svenska byggmarknaden med fullt kapacitetsutnyttjande och en stor efterfrågan på bostäder gör det angeläget att olika åtgärder vidtas som verkar i denna riktning och kan bidra till en lugnare prisutveckling inom bostadsproduktionen och övrig byggverksamhet. Mot denna bakgrund ställer sig utskottet positivt till den föreslagna ändringen i PBL såvitt nu är i fråga.

Vad gäller den i lagförslaget angivna tidsbegränsningen till utgången av år 1991 för bestämmelserna om godtagande av byggprodukter som godkänts i annat nordiskt land har motionsförslag i två skilda riktningar framlagts. I motion Bo12 (fp) yrkande 2 föreslås att bestämmelserna skall gälla utan angiven tidsbegränsning. Enligt motionärerna har några bärande skäl för en tidsbegränsning inte redovisats i propositionen. Enligt vad som anförs i motion Bo13 (c) är det nödvändigt att de strävanden som nu pågår till ett mer integrerat samarbete över nationsgränserna inte motverkar möjligheterna för byggindustrin i de nordiska länderna att verka på lika villkor i hela Norden. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 7 att giltighetstiden för de i propositionen föreslagna åtgärderna begränsas t.o.m. utgången av år 1990, då en prövning av en eventuell förlängning bör ske.

Som skäl för att tidsbegränsa de av regeringen föreslagna åtgärderna till utgången av år 1991 anförs i propositionen bl. a. den förväntade utvecklingen av det nordiska samarbetet och de pågående förhandlingarna för att få till stånd nordisk ömsesidighet i fråga om giltigheten av nationellt utfärdade godkännanden på byggområdet. Vidare anförs att frågan om en eventuell förlängning för tiden efter år 1991 bör göras beroende av utgången av fortsatta förhandlingar på olika nivåer samt av om ömsesidighet kan uppnås i fråga om giltigheten av nationellt utfärdade godkännanden i förhållandet mellan de nordiska länderna.

Bostadsutskottet instämmer i de i propositionen framlagda skälen till en tidsbegränsning av de föreslagna åtgärderna. Sverige bör således inte avhända sig sin förhandlingsposition i arbetet med att uppnå ett ömsesidigt accepterande av nationella godkännanden mellan de nordiska länderna. Enligt utskottets mening förutsätter det ensidiga svenska godtagandet av typgodkännanden från de nordiska grannländerna att det sker en avstämning mot uppnådda förhandlingsresultat i denna fråga. Med hänvisning till det nu anförda avstyrks motion Bo12 (fp) yrkande 2.

Även vad gäller tidpunkten för den ovan förordade avstämningen, dvs. tiden för giltigheten av det framlagda lagförslaget, tillstyrker utskottet

regeringens förslag. Förslaget i motion Bo13 (c) yrkande 7 om att begränsa giltighetstiden till utgången av år 1990 avstyrks således. Detta förslag innebär att de föreslagna åtgärderna endast skulle vara i kraft under ett och ett halvt år. Enligt utskottets mening är detta en alltför kort tid för att kunna ge de avsedda effekterna på den svenska byggmarknaden och dessutom ge utrymme för framsteg i det internationella harmoniseringsarbetet.

Vad ovan anförts innebär sammanfattningsvis att bostadsutskottet tillstyrker det av regeringen framlagda lagförslaget med en komplettering till PBL i sin helhet. Motstående motionsförslag avstyrks alltså.

I motion Bo13 (c) yrkande 3 föreslås att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om vikten av att *miljö- och kvalitetsaspekter* inte eftersätts vid ett frisläppande av importen av byggmaterial som godkänts i annat nordiskt land. Enligt motionärerna kan lagförslaget medföra att den rådande situationen med snabbt ökande byggkostnader lockar till ett billigt materialval som är bristfälligt i fråga om hållfasthet och kvalitet.

Bostadsutskottet delar naturligtvis helt motionärernas inställning att bristfälligt byggnadsmaterial inte skall användas på den svenska byggmarknaden. Enligt utskottets mening ger dock inte det nu aktuella lagförslaget anledning att befara att riskerna för en sådan användning skulle öka. Som beskrivs i propositionen råder redan i dag stor överensstämmelse mellan de nordiska ländernas krav för typgodkännande av byggprodukter. I undantagsfall kan givetvis sådana skillnader i produktkraven finnas så att en produkt inte bör erhålla automatisk likställdhet med produkter med svenskt typgodkännande. För att säkerställa kvalitetskraven i dessa fall innehåller lagförslaget en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som behövs för att undanta produkter som inte kan antas uppfylla kraven enligt PBL. Det får givetvis förutsättas att denna möjlighet kommer att utnyttjas i de fall då det finns anledning att befara att en byggprodukt är bristfällig i fråga om hållfasthet eller kvalitet. Det långvariga normsamarbetet mellan de nordiska byggmyndigheterna torde innebära att de skillnader som kan finnas inom vissa produktområden till stor del är kända och att en avstämning mot kvalitetskraven i PBL därigenom underlättas. Med hänvisning till det anförda anser utskottet det inte föreligga något behov av ett särskilt tillkännagivande i enlighet med förslaget i motion Bo13 (c) yrkande 3.

Enligt motion Bo13 (c) yrkande 6 bör riksdagen hos regeringen begära en *redovisning av effekterna* som de föreslagna åtgärderna för att underlätta importen av byggprodukter från andra nordiska länder får på prisutveckling och kvalitet på den svenska byggmaterialmarknaden.

I propositionen framhålls att det bör ankomma på plan- och bostadsverket att noga följa och studera effekterna av lagtillämpningen samt att vid behov aktivt delta även i rådgivningsarbetet så att negativa utvecklingstendenser inte uppkommer i det praktiska genomförandet. Utskottet förutsätter att resultaten från detta arbete hålls tillgängliga utan en särskild riksdagens begäran i frågan. Den allmänna prisutvecklingen på byggområdet är också en av de frågor som följs med särskild uppmärksamhet av SPK. Det får förutsättas att regeringen vid behov lämnar riksdagen information i de aktuella frågorna. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion Bo13 (c) yrkande 6.

Övriga frågor

I de två motioner som väckts med anledning av den nu aktuella propositionen återfinns även vissa motionsyrkanden med anknytning till mer övergripande frågor om *bostadspolitikens inriktning* och utformning. Denna typ av frågor har utskottet senast behandlat i sitt betänkande 1988/89:BoU7 som riksdagen nyligen ställt sig bakom.

I motion Bo13 (c) föreslås tillkännagivanden dels om sambanden mellan bostadspolitikens inriktning, byggmarknadens struktur och prisutvecklingen på byggmaterialmarknaden (yrkande 1), dels om behovet av fri konkurrens och ökad flexibilitet inom byggmaterialmarknaden (yrkande 2). Yrkande 2 innefattar även att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till åtgärder i syfte att dämpa kostnadsutvecklingen inom byggbranschen. Enligt motionärerna bör dessa åtgärder vara inriktade på att stimulera småföretagsamheten inom byggmaterialmarknaden och även i övrigt upprätthålla en differentierad företagsstruktur på byggmarknaden.

I sitt betänkande BoU7 behandlade utskottet motionsyrkanden med i princip samma inriktning som de nu aktuella. Utskottet anförde (s. 27) vid detta tillfälle bl. a. att det med utgångspunkt i dagens bostadssituation framför allt är två förhållanden som bör ägnas särskild uppmärksamhet. Det gäller dels utvecklingen av bostadsproduktionen och dess fördelning över landet, dels utvecklingen av byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna. Dessa frågor kommer enligt vad utskottet vidare anförde att bli belysta i ett utredningsarbete som för närvarande pågår på uppdrag av bostadsministern och som skall redovisas under fjärde kvartalet 1989. Utredningen skall enligt sina direktiv således bl. a. innefatta en allsidig analys av de faktorer som påverkar byggkostnadsutvecklingen. Utskottet var med hänvisning till det pågående utredningsarbetet inte berett att ställa sig bakom motionsförslag med den inriktning som nu diskuteras.

Vid riksdagsbehandlingen bifölls utskottets hemställan. Någon ny prövning i sak av dessa frågor kan därför inte anses vara meningsfull mindre än två veckor efter det att riksdagen behandlat bostadsutskottets betänkande BoU7 i vilket alltså motsvarande motionsförslag övervägdes. Motion Bo13 (c) yrkandena 1 och 2 avstyrks med hänvisning härtill.

I motion Bo12 (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande med innebörden att *samordningen med EG* bör drivas målmedvetet och konsekvent även inom bostadspolitik. Yrkandet läggs fram mot bakgrund av att godtagandet av byggprodukter från andra länder nu begränsas till att gälla Norden.

Ett enigt bostadsutskott redovisade föregående riksdagsår i ett yttrande till utrikesutskottet (BoU 1987/88:4 y) vilka utgångspunkter som enligt utskottets mening borde gälla för harmoniseringsarbetet mellan de svenska byggföreskrifterna och motsvarande regler inom EG. Vad gäller det svenska engagemanget i det pågående internationella harmoniseringsarbetet avseende byggsektorn finns en redovisning i propositionen. Sveriges kontakter med EG i dessa frågor sker bl. a. genom EFTA och samarbetsorgani-

sationen UEAtc. Även det nordiska samarbetet väntas få betydelse i det vidare europeiska harmoniseringsarbetet. 1988/89:BoU9

Någon kritik mot eller synpunkter på hur det i propositionen redovisade arbetet bedrivs framförs inte i motion Bo12 (fp). Något skäl att med anledning av den nu aktuella propositionen göra ett tillkännagivande om samordningen med EG kan därför inte anses föreligga. Det kan i sammanhanget även påpekas att tidsbegränsningen av det framlagda lagförslaget till utgången av år 1991 är gjord just med hänvisning till utvecklingen av det internationella samarbetet och pågående förhandlingar. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion Bo12 (fp) yrkande 1.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *lagförslaget*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89: 139 och med avslag på motionerna 1988/89:Bo12 yrkande 2 och 1988/89:Bo13 yrkande 7 antar som bilaga 1 vid detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987: 10),

2. beträffande *miljö- och kvalitetsaspekter*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Bo13 yrkande 3,

3. beträffande *redovisning av effekterna*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Bo13 yrkande 6,

4. beträffande *bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Bo13 yrkandena 1 och 2,

5. beträffande *samordningen med EG*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Bo12 yrkande 1.

Stockholm den 2 maj 1989

På bostadsutskottets vägnar

Oskar Lindkvist

Närvarande: Oskar Lindkvist (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Leif Olsson (fp), Rune Thorén (c), Jan Strömdahl (vpk), Britta Sundin (s), Berndt Ekholm (s), Birger Andersson (c) och Krister Skånberg (mp).

Reservationer

1. Lagförslaget (mom. 1)

Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m) och Leif Olsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Bostadsutskottet instämmer" och på s. 6 slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening talar flera skäl mot att giltigheten för det aktuella lagförslaget begränsas på det sätt som föreslås i propositionen. Åtgärderna är ett första steg från svensk sida mot en gemensam europeisk marknad för byggprodukter. Målet bör vara att utvidga giltigheten av lagförslaget till att omfatta byggprodukter från flera länder i stället för att ta steget tillbaka till nuvarande ordning vad gäller typgodkännanden. Det är därför fel att på förhand förutsätta att pågående förhandlingar inom Norden och olika europeiska organ inte leder till något resultat. Skulle problem uppstå i förhandlingarna och Sveriges position stärkas av ett annat ställningstagande än vad utskottet nu förordar, kan givetvis regeringen återkomma till riksdagen med förslag i frågan. Det bör dock i sammanhanget påpekas att erfarenheter först bör vinnas av godtagandet av typgodkända byggprodukter från de nordiska länderna. Tidsperspektiven inom byggmarknaden med långa projekterings- och upphandlingstider gör att eventuella positiva resultat av denna ordning knappast kan avläsas på alltför kort sikt utan kräver en tillämpning under ett antal år.

Vad ovan anförts med anledning av motion Bo12 (fp) yrkande 2 innebär att utskottet inte anser att de diskuterade åtgärderna bör tidsbegränsas enligt det av regeringen framlagda lagförslaget. Ett lagförslag utan en sådan tidsbegränsning har bifogats detta betänkande som bilaga 2. Utskottet föreslår riksdagen att anta detta förslag. Utskottets ställningstagande i denna fråga innebär även att motion Bo13 (c) yrkande 7 avstyrks.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande lagförslaget

att riksdagen med anledning av regeringens förslag i proposition 1988/89: 139 samt motion 1988/89:Bo12 yrkande 2 och med avslag på motion 1988/89:Bo13 yrkande 7 antar som bilaga 2 vid detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),

2. Lagförslaget (mom. 1)

Rune Thorén och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Även vad" och på s. 6 slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Vad gäller den ovan förordade avstämningen anser utskottet dock att den bör ske vid en tidigare tidpunkt än vad som anges i regeringens lagförslag. Det är enligt utskottets mening väsentligt att byggindustrin i de nordiska länderna kan verka på lika villkor i hela Norden. Det ensidiga svenska agerandet som de föreslagna åtgärderna innebär förutsätter därför att de pågående förhandlingarna om ett ömsesidigt accepterande av typgodkännanden från de nordiska grannländerna ger resultat inom en snar framtid. Det är också angeläget att en redovisning av effekterna av den underlättade importen av byggprodukter inte dröjer längre än nödvändigt.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet, i enlighet med motion Bo13 (c) 1988/89:BoU9 yrkande 7, att giltighetstiden för de i propositionen föreslagna åtgärderna begränsas till utgången av år 1990.

Ett lagförslag med den av utskottet förordade utformningen har som bilaga 3 fogats till detta betänkande.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *lagförslaget*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag i proposition 1988/89: 139 samt motion 1988/89:Bo13 yrkande 7 och med avslag på motion 1988/89:Bo12 yrkande 2 antar som bilaga 3 vid detta betänkande fogat förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987: 10),

3. Miljö- och kvalitetsaspekter (mom. 2)

Rune Thorén (c), Birger Andersson (c) och Krister Skånberg (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet anser det vara av största vikt att den utvidgade möjligheten att använda nordiskt byggmaterial inte leder till att nya kvalitets- och miljöproblem byggs in i det svenska bostadsbeståndet. Erfarenheterna från experimenterandet med nya material under det s.k. miljonprogrammet gör att en stor försiktighet måste iakttas när nu produkter som delvis är okända på den svenska marknaden i högre grad kan komma att utnyttjas. Lagförslaget innehåller en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att från de föreslagna åtgärderna meddela föreskrifter om att undanta produkter som inte kan antas uppfylla kraven enligt PBL. Utskottet vill för sin del understryka vikten av att denna möjlighet utnyttjas i erforderlig omfattning och att tillräckliga resurser avsätts för arbetet med att bevaka kvalitetskraven. Detta är speciellt angeläget vad gäller byggmaterial och byggprodukter som har utvecklats och tillverkats utanför Norden och som i sig själva eller i samverkan med andra produkter kan medföra risk för uppkomst av bl. a. fukt- och mögelskador. En sådan risk kan inte uteslutas för produkter som inte är utformade för nordiska klimatbetingelser och byggmetoder.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motion Bo13 (c) yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *miljö- och kvalitetsaspekter*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Bo13 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Rune Thorén (c), Birger Andersson (c) och Krister Skånberg (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I propositionen" och slutar med "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas åsikt att en redovisning av effekterna av en utökad import av byggmaterial snarast möjligt bör föreläggas riksdagen. I redovisningen bör särskild uppmärksamhet ägnas frågan om det importerade materialet helt uppfyller de svenska kvalitetskraven samt om åtgärderna har fått avsedd effekt på prisutvecklingen på den svenska marknaden. Redovisningen bör också belysa vilka effekter som en utökad import får på konkurrenssituationen inom byggmaterialbranschen och då speciellt frågan om nuvarande oligopol-tendenser har motverkats. Utskottet anser således att riksdagen bör göra ett tillkännagivande i enlighet med vad som föreslås i motion Bo13 (c) yrkande 6.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *redovisning av effekterna*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Bo13 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Bostadspolitikens inriktning (mom. 4)

Rune Thorén och Birger Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "I sitt" och slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom regeringens förslag om att byggprodukter typgodkända i något annat nordiskt land under en begränsad period skall likställas med produkter med svenskt typgodkännande. Denna åtgärd är dock helt otillräcklig för att komma till rätta med de grundläggande problemen på bygg- och bostadsmarknaden med bl. a. en överhettning i storstadsområdena. Enligt utskottets mening bör riksdagen mot denna bakgrund begära att regeringen snarast återkommer med förslag som på ett mera effektivt sätt kan dämpa kostnadsutvecklingen inom byggbranschen och ge förutsättningar för en bostadsmarknad i balans. Förslag med denna inriktning har vid flera tillfällen förts fram av centerpartiet och återges även kortfattat i motion Bo13 (c). En avgörande förutsättning för att problemen på byggmarknaden skall kunna lösas är således en offensiv närings- och regionalpolitik utifrån en decentralistisk grundsyn. De bostadspolitiska åtgärderna måste dessutom präglas av långsiktighet och inte vidtas med den ryckighet som varit utmärkande för den socialdemokratiska regeringens politik.

En viktig del av insatserna för att dämpa prisutvecklingen på byggmarknaden måste också vara att stimulera småföretagsamheten inom byggmaterialindustrin i syfte att motverka en oligopolsituation på marknaden. Detta bör bl. a. ske genom skattelättnader och sänkning av socialförsäkringsavgifter, genom åtgärder som försvårar fusioner och uppköp av mind-

re företag samt genom att konkurrenslagstiftningen ses över i syfte att främja en friare konkurrens. 1988/89:BoU9

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motion Bo13 (c) yrkandena 1 och 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. *beträffande bostadspolitikens inriktning*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Bo13 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Samordningen med EG (mom. 5)

Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Bertil Danielsson (m), Jan Sandberg (m) och Leif Olsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Ett enigt" och på s. 8 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet anser att det ovan behandlade förslaget om godtagande av byggprodukter från de nordiska länderna får ses som ett första steg från svensk sida på vägen mot en friare handel med byggprodukter inom Europa. Samordningsåtgärderna med EG vad gäller kraven på byggprodukter bör enligt utskottets mening drivas målmedvetet och konsekvent utan på förhand gjorda bindningar till nuvarande regelsystem. Detta bör på sikt kunna leda till att utbudet av byggprodukter på den svenska marknaden avsevärt ökar, något som torde ha en positiv inverkan på bl. a. bostadsbyggnadskostnaderna. Samtidigt förbättrar givetvis en samordning med övriga Europa den svenska byggmaterialindustrins möjligheter att konkurrera på nya marknader. Även vad gäller samordningen med EG i övriga bostadspolitiska frågor bör utgångspunkten för de svenska kontakterna vara förutsättningslös i enlighet med vad som anfördes av riksdagen år 1988 (UU 1987/88:24) vid behandlingen av ett regeringsförslag om Sverige och EG.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motion Bo12 (fp) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. *beträffande samordningen med EG*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Bo12 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Bostadspolitikens inriktning

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anför:

Moderata samlingspartiets förslag i grundläggande bostadspolitiska frågor framgår av parti- och kommittémotioner väckta under den allmänna motionstiden samt av partiets reservationer till betänkandet 1988/89:BoU7.

Där presenteras också förslag som på ett mer effektivt sätt än det nu 1988/89:BoU9 behandlade regeringsförslaget skulle råda bot på en överhettad bostadsmarknad och dämpa prisutvecklingen. Det gäller bl. a. förslag om minskad reglering av byggandet, åtgärder som ökar rörligheten på bostadsmarknaden samt förslag om ett förändrat bostadslånesystem.

2. Bostadspolitikens inriktning

Jan Strömdahl (vpk) anför:

De frågor om bostadspolitikens inriktning som tagits upp i centerpartiets motion har nyligen behandlats av utskottet och avgjorts av riksdagen. Enligt min mening är det otillfredsställande med en sådan ordning som tillåter att denna typ av yrkanden återigen tas upp vid behandlingen av en proposition med förslag i betydligt mer begränsade frågor. Vänsterpartiet kommunisternas inställning i övergripande bostadspolitiska frågor har presenterats i andra sammanhang och framgår bl. a. av partimotioner behandlade i utskottets betänkande 1988/89:BoU7.

3. Bostadspolitikens inriktning

Krister Skånberg (mp) anför:

Miljöpartiet anser att betydligt mer genomgripande åtgärder än de som regeringen nu föreslagit behövs för att komma till rätta med problemen på bostadsmarknaden. Huvudinriktningen på dessa åtgärder framgår av det anförande jag höll vid den bostadspolitiska debatten i riksdagen den 20 april i år (prot. 1988/89:100 s. 20). Miljöpartiets inställning i olika bostadspolitiska sakfrågor framgår också av reservationer till bostadsutskottets betänkande 1988/89:BoU7. Vi avser att återkomma med förslag om en förbättrad bostadspolitik när riksdagen vid nästa riksmöte ånyo kommer att behandla mer övergripande bostadspolitiska frågor.

Förslag till

Lag om ändring i plan- och bygglagen (1987: 10)

Härigenom föreskrivs att det i plan- och bygglagen (1987:10) skall införas en ny paragraf, 8 kap. 29 a §, av följande lydelse.

8 kap.

29 a §

Intill utgången av år 1991 skall vid tillämpningen av 29 § andra stycket andra meningen med där avsedda produkter likställas material, konstruktioner och anordningar som har godkänts av de organ i annat nordiskt land som regeringen bestämmer.

Första stycket gäller inte material, konstruktioner och anordningar som kräver obligatoriskt typgodkännande enligt 16 kap. 2 § andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelsen i första stycket om likställdhet. Avvikelse får föreskrivas i fråga om sådana produkter som inte kan antas uppfylla kraven i 3 kap. till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa och för en lämplig utformning av byggnader och andra anläggningar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

Reservanterns

Förslag till

Lag om ändring i plan- och bygglagen (1987: 10)

Härigenom föreskrivs att det i plan- och bygglagen (1987: 10) skall införas en ny paragraf, 8 kap. 29 a §, av följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

8 kap.
29 a §

Intill utgången av år 1991 skall vid tillämpningen av 29 § andra stycket andra meningen med där avsedda produkter likställas material, konstruktioner och anordningar som har godkänts av de organ i annat nordiskt land som regeringen bestämmer.

Vid tillämpningen av 29 § andra stycket andra meningen skall med där avsedda produkter likställas material, konstruktioner och anordningar som har godkänts av de organ i annat nordiskt land som regeringen bestämmer.

Första stycket gäller inte material, konstruktioner och anordningar som kräver obligatoriskt typgodkännande enligt 16 kap. 2 § andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelse från bestämmelsen i första stycket om likställdhet. Avvikelse får föreskrivas i fråga om sådana produkter som inte kan antas uppfylla kraven i 3 kap. till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa och för en lämplig utformning av byggnader och andra anläggningar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

Reservanterns

Förslag till

Lag om ändring i plan- och bygglagen (1987: 10)

Härigenom föreskrivs att det i plan- och bygglagen (1987: 10) skall införas en ny paragraf, 8 kap. 29 a §, av följande lydelse.

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

8 kap.

29 a §

Intill utgången av år 1991 skall vid tillämpningen av 29 § andra stycket andra meningen med där avsedda produkter likställas material, konstruktioner och anordningar som har godkänts av de organ i annat nordiskt land som regeringen bestämmer.

Intill utgången av år 1990 skall vid tillämpningen av 29 § andra stycket andra meningen med där avsedda produkter likställas material, konstruktioner och anordningar som har godkänts av de organ i annat nordiskt land som regeringen bestämmer.

Första stycket gäller inte material, konstruktioner och anordningar som kräver obligatoriskt typgodkännande enligt 16 kap. 2 § andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avvikelser från bestämmelsen i första stycket om likställdhet. Avvikelse får föreskrivas i fråga om sådana produkter som inte kan antas uppfylla kraven i 3 kap. till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa och för en lämplig utformning av byggnader och andra anläggningar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.